

การรับรู้ของประชาชนเกี่ยวกับสิทธิของผู้เสียหายในคดีอาญา พื้นที่ตำบลบึงยี่โถ
อำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี

Public awareness of the rights of victims in criminal cases in bueng yitho subdistrict,
thanyaburi district, pathum thani province

ชวิศา สารโจน

Chavisa Saroj

สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและเอกชน คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ
Master of Public and Private Management, Faculty of Political Science, North Bangkok University, Thailand

*Corresponding Author E-mail : Chavisa.saro@northbkk.ac.th

วันที่รับบทความ 8 ตุลาคม 2568

วันแก้ไขบทความ 10 พฤศจิกายน 2568

วันที่ตอบรับบทความ 13 พฤศจิกายน 2569

บทคัดย่อ(Abstract)

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาระดับการรับรู้ของประชาชนเกี่ยวกับสิทธิของผู้เสียหายในคดีอาญา พื้นที่ตำบลบึงยี่โถ อำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี และ 2) เพื่อเปรียบเทียบการรับรู้ของประชาชนเกี่ยวกับสิทธิของผู้เสียหายในคดีอาญาจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยมีกลุ่มตัวอย่างคือประชาชนที่อาศัยอยู่ในตำบลบึงยี่โถ อำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี จำนวน 400 คน ซึ่งได้มาจากการคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างตามสูตรของ Taro Yamane เพื่อให้ได้จำนวนที่เหมาะสมและเป็นตัวแทนของประชากรจริง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือแบบสอบถามออนไลน์ โดยเลือกใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบสะดวก (Convenience Sampling) และได้ตรวจสอบความตรงและความเชื่อมั่นของเครื่องมือก่อนนำไปใช้จริง การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน รวมถึงการทดสอบสมมติฐานด้วยสถิติ t-test และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (ANOVA) พร้อมทั้งการเปรียบเทียบรายคู่ด้วยวิธี LSD เพื่อให้ได้ข้อสรุปที่ชัดเจนและถูกต้องตามหลักวิชาการ

ผลการวิจัยพบว่า

1. ระดับการรับรู้ของประชาชนเกี่ยวกับสิทธิของผู้เสียหายในคดีอาญา พื้นที่ตำบลบึงยี่โถ อำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=2.90$, S.D.= 0.85) โดยสิทธิที่ประชาชนมีการรับรู้มากที่สุดคือ สิทธิในการร้องทุกข์ให้มีการดำเนินคดีกับผู้กระทำผิด ซึ่งมีระดับการรับรู้มาก ($\bar{X}=3.50$, S.D.= 1.01) ส่วนสิทธิที่ประชาชนรับรู้ได้น้อยที่สุดคือ สิทธิในการร้องขอเข้าเป็นโจทก์ร่วมกับพนักงานอัยการ ซึ่งมีระดับการรับรู้ต่ำ ($\bar{X}=2.40$, S.D.= 1.14)

2. การเปรียบเทียบการรับรู้สิทธิของประชาชนเกี่ยวกับสิทธิของผู้เสียหายในคดีอาญาจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลด้านเพศ อายุ ระดับการศึกษา และการประกอบอาชีพที่แตกต่างกันส่งผลให้การรับรู้ของประชาชนเกี่ยวกับสิทธิของผู้เสียหายในคดีอาญาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

คำสำคัญ (Keywords) : การรับรู้ของประชาชน, สิทธิของผู้เสียหาย, คดีอาญา, กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา, ตำบลบึงยี่โถ

Abstract

The objectives of this research were 1) to study the level of public awareness regarding the rights of victims in criminal cases in Bueng Yitho Subdistrict, Thanyaburi District, Pathum Thani Province, and 2) to compare the awareness of such rights among the public classified by personal factors. This study was quantitative research, and the samples were 396 residents living in Bueng Yitho Subdistrict, Thanyaburi District, Pathum Thani Province. The sample size was calculated using Taro Yamane's formula to obtain an appropriate and representative number of the actual population. The research instrument used for data collection was an online questionnaire, with convenience sampling as the selected method. The validity and reliability of the instrument were examined before actual use. The data were analyzed using basic statistics: frequency, percentage, mean, and standard deviation, including hypothesis testing with t-test and one-way analysis of variance (ANOVA), together with pairwise comparison by LSD method to obtain accurate and clear conclusions.

The research results showed that

1. The level of public awareness of the rights of victims in criminal cases in Bueng Yitho Subdistrict, Thanyaburi District, Pathum Thani Province was at a moderate level ($\bar{X} = 2.90$, S.D. = 0.85). The right most recognized by the public was the right to file a complaint to initiate legal proceedings against the offender, which was at a high level of awareness ($\bar{X} = 3.50$, S.D. = 1.01). The least recognized right was the right to request to be a joint plaintiff with the public prosecutor, which was at a low level of awareness ($\bar{X} = 2.40$, S.D. = 1.14).

2. The comparison of public awareness of the rights of victims in criminal cases classified by personal factors found that gender, age, educational level, and occupation made a statistically significant difference in public awareness at the .05 level.

Keywords: Public Awareness, Rights of Victims, Criminal Cases, Criminal Procedure Code, Bueng Yitho Subdistrict

บทนำ(Introduction)

ในระดับสากล องค์การและหน่วยงานชั้นนำ อาทิ UNODC (United Nations Office on Drugs and Crime) และ OHCHR (Office of the United Nations High Commissioner for Human Rights) ได้เน้นย้ำถึงความจำเป็นในการคุ้มครองสิทธิของผู้เสียหายในกระบวนการยุติธรรมอย่างเคร่งครัด การคุ้มครอง

สิทธิและเสรีภาพของประชาชนในกระบวนการยุติธรรมเป็นรากฐานสำคัญของสังคมที่มีหลักนิติธรรม ดังที่บัญญัติไว้ใน รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ที่มุ่งเน้นการให้ความคุ้มครองแก่บุคคลทุกคนอย่างเท่าเทียม อย่างไรก็ตาม การฟ้องร้องดำเนินคดีที่มีจำนวนเพิ่มขึ้นทั่วประเทศ บ่งชี้ว่าประชาชนจำนวนไม่น้อยยังคงขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิทางกฎหมายที่พึงได้รับ โดยเฉพาะในฐานะ ผู้เสียหาย ในคดีอาญา ซึ่งอาจนำไปสู่การไม่ได้รับการเยียวยาอย่างเพียงพอหรือถูกละเมิดสิทธิโดยไม่รู้ตัว

ปัญหาการขาดความรู้ความเข้าใจเรื่องสิทธิทางกฎหมายเป็นประเด็นที่พบได้ในวงกว้าง กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ (2562) ได้รายงานว่ามีประชาชนเพียงร้อยละ 35.8 ที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิในกระบวนการยุติธรรม ซึ่งแสดงให้เห็นถึงช่องว่างอย่างมีนัยสำคัญในการเข้าถึงข้อมูลและการให้ความรู้ สาเหตุของปัญหานี้มาจากหลายปัจจัย เช่น การขาดการเผยแพร่ข้อมูลอย่างทั่วถึง การเข้าถึงข้อมูลที่จำกัด และความไม่เชื่อมั่นของประชาชนต่อกระบวนการยุติธรรม ซึ่งส่งผลให้ผู้เสียหายต้องเสียเปรียบและไม่สามารถเรียกร้องสิทธิของตนเองได้อย่างเต็มที่

เพื่อเจาะลึกปัญหานี้ การวิจัยจึงมุ่งเน้นที่ประชากรในพื้นที่ที่มีการขยายตัวทางเศรษฐกิจและสังคมอย่างรวดเร็ว เช่น ตำบลบึงยี่โถ จังหวัดปทุมธานี ซึ่งมีการเคลื่อนย้ายประชากรหลากหลายอาชีพเข้ามาอาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก ทำให้เกิดความเครียดสูงต่อการตกเป็นเหยื่อของคดีอาญา วิชัย ปฐมพร (2563) ชี้ให้เห็นว่าประชากรในพื้นที่นี้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิของผู้เสียหายในคดีอาญาในระดับที่ต่ำมาก โดยกว่าร้อยละ 42 ไม่เคยได้รับข้อมูลใดๆ เกี่ยวกับเรื่องนี้เลย การขาดความรู้ในกลุ่มประชากรนี้ยังทำให้พวกเขาอยู่ในสถานะที่เปราะบางและเสี่ยงต่อการถูกละเมิดสิทธิในกระบวนการยุติธรรม

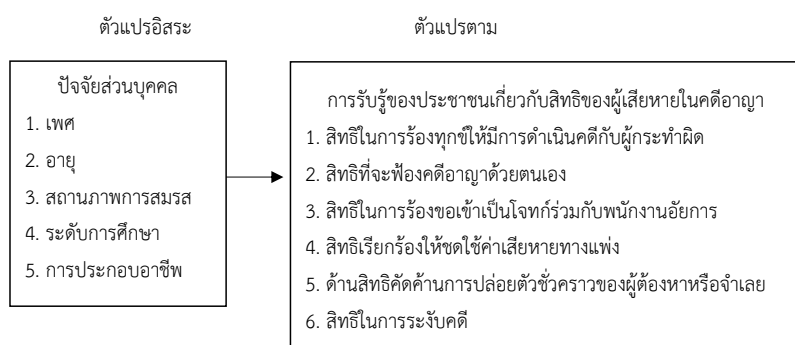
การศึกษานี้จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งในการทำความเข้าใจระดับการรับรู้สิทธิของผู้เสียหายในคดีอาญาในพื้นที่เฉพาะเจาะจงอย่างตำบลบึงยี่โถ เพื่อสะท้อนให้เห็นถึงช่องว่างในการคุ้มครองทางกฎหมายที่แท้จริง ผลการวิจัยจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการนำไป กำหนดนโยบายและมาตรการ ที่เหมาะสมในการเผยแพร่ความรู้และส่งเสริมการเข้าถึงสิทธิอย่างเท่าเทียม ซึ่งจะนำไปสู่การเสริมสร้างความเชื่อมั่นของประชาชนต่อระบบยุติธรรม และทำให้การคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนเกิดขึ้นได้อย่างเป็นรูปธรรมและยั่งยืน

วัตถุประสงค์การวิจัย(Research Objectives)

1. เพื่อศึกษาระดับการรับรู้ของประชาชนเกี่ยวกับสิทธิของผู้เสียหายในคดีอาญา พื้นที่ตำบลบึงยี่โถ อำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี
2. เพื่อเปรียบเทียบการรับรู้ของประชาชนเกี่ยวกับสิทธิของผู้เสียหายในคดีอาญาจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้นำแนวคิดด้านการรับรู้มาประยุกต์ใช้ โดยตัวแปรตามทั้ง 6 ด้านเกี่ยวกับสิทธิของผู้เสียหายในคดีอาญานั้น มีที่มาจากบทบัญญัติในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาและพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา เพื่อใช้เป็นกรอบในการประเมินระดับการรับรู้ของประชาชน ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย (Research Hypothesis)

การรับรู้ของประชาชนเกี่ยวกับสิทธิของผู้เสียหายในคดีอาญาแตกต่างกันเมื่อจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการรับรู้ของประชาชนเกี่ยวกับสิทธิของผู้เสียหายในคดีอาญาในพื้นที่ตำบลบึงยี่โถ อำเภोधัญบุรี จังหวัดปทุมธานี โดยผู้วิจัยได้ทำการรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม (Questionnaire) เพื่อนำมาวิเคราะห์และสรุปผลตามหลักสถิติ

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาคือประชาชนที่มีอายุ 20 ปีขึ้นไปที่อาศัยอยู่ในตำบลบึงยี่โถ อำเภोधัญบุรี จังหวัดปทุมธานี ซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 33,926 คน (ข้อมูล ณ วันที่ 26 สิงหาคม 2567)

กลุ่มตัวอย่าง

จากจำนวนประชากรทั้งหมด ผู้วิจัยได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ Taro Yamane ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% และความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่าง 5% ($e = 0.05$) ซึ่งคำนวณได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสมเท่ากับ 396 คน เพื่อให้ข้อมูลมีความครอบคลุมและเชื่อถือได้ ผู้วิจัยจึงกำหนดกลุ่มตัวอย่าง

ที่ใช้ในการเก็บข้อมูลจริงไว้ที่ 400 คน โดยการสุ่มตัวอย่างใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างตามสะดวก โดยการเผยแพร่แบบสอบถามออนไลน์ไปยังกลุ่มตัวอย่างผ่านช่องทางต่างๆ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือหลักที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ แบบสอบถาม ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ส่วนดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล ประกอบด้วยคำถามเกี่ยวกับเพศ อายุ สถานภาพการสมรส ระดับการศึกษา และการประกอบอาชีพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ 2 ระดับการรับรู้ของประชาชนเกี่ยวกับสิทธิของผู้เสียหายในคดีอาญา ประกอบด้วยคำถามเกี่ยวกับสิทธิ 6 ด้าน ได้แก่ สิทธิในการร้องทุกข์ให้มีการดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิด สิทธิที่จะฟ้องคดีอาญาด้วยตนเอง สิทธิในการร้องขอเข้าเป็นโจทก์ร่วมกับพนักงานอัยการ สิทธิเรียกร้องให้ชดเชยค่าเสียหายทางแพ่ง สิทธิคัดค้านการปล่อยตัวชั่วคราว และสิทธิในการระงับคดี โดยใช้มาตราส่วนประมาณค่า (Likert Scale) 5 ระดับ และมีเกณฑ์การให้คะแนนตั้งแต่ 1 (รับรู้น้อยที่สุด) ถึง 5 (รับรู้มากที่สุด)

การแปลผลความหมายคะแนนเฉลี่ยที่ได้มาจัดระดับความสำคัญเป็น 5 ระดับ ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย	4.21 - 5.00	อยู่ในเกณฑ์รับรู้มากที่สุด
คะแนนเฉลี่ย	3.41 - 4.20	อยู่ในเกณฑ์รับรู้มาก
คะแนนเฉลี่ย	2.61 - 3.40	อยู่ในเกณฑ์รับรู้ปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย	1.81 - 2.60	อยู่ในเกณฑ์รับรู้บ้าง
คะแนนเฉลี่ย	1.00 - 1.80	อยู่ในเกณฑ์รับรู้น้อยที่สุด

เพื่อสร้างความมั่นใจในคุณภาพของแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนต่างๆ ดังนี้

1. การตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) แบบสอบถามถูกนำเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ซึ่งประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญด้านรัฐประศาสนศาสตร์ ผู้เชี่ยวชาญด้านสถิติ และผู้เชี่ยวชาญด้านกฎหมาย เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและความเหมาะสมของเนื้อหา โดยค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.87 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด (0.67) แสดงว่าเครื่องมือมีความเที่ยงตรงสูง

2. การทดสอบความเชื่อมั่น (Reliability Test) แบบสอบถามฉบับที่ปรับปรุงแล้วถูกนำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างนำร่องจำนวน 30 คนในพื้นที่ใกล้เคียง คือ ตำบลประชาธิปไตย จังหวัดปทุมธานี เพื่อหาความเชื่อมั่นโดยใช้ ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ซึ่งผลการทดสอบได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.987 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ยอมรับโดยทั่วไป (0.7) แสดงว่าแบบสอบถามมีความน่าเชื่อถือเพียงพอที่จะนำไปใช้ในการเก็บข้อมูลจริงได้

การเก็บรวบรวมข้อมูลดำเนินการโดยใช้แบบสอบถามในรูปแบบออนไลน์ (Google Forms) จำนวน 400 ชุด โดยผู้วิจัยได้ขอหนังสืออนุญาตจากคณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ เพื่อขออนุเคราะห์จากนายกเทศมนตรีเมืองบึงยี่โถในการเผยแพร่แบบสอบถามให้แก่ประชาชนในพื้นที่

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

1. สถิติเชิงพรรณนา เพื่ออธิบายลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ ค่าความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

2. สถิติเชิงอนุมาน เพื่อทดสอบสมมติฐานการวิจัย โดยใช้ การทดสอบค่าที (t-test) ในการเปรียบเทียบข้อมูลที่จำแนกตามเพศ และใช้ การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) สำหรับการเปรียบเทียบข้อมูลที่จำแนกตามอายุ สถานภาพการสมรส ระดับการศึกษา และอาชีพ หากพบความแตกต่างที่มีนัยสำคัญทางสถิติ จะทำการทดสอบรายคู่ด้วยวิธี LSD ต่อไป

ผลการวิจัย (Research Results)

ผลการวิจัยสามารถสรุปได้เป็น 3 ประเด็นหลัก ดังนี้

ประเด็นที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 53.2 อายุระหว่าง 51 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 33 สถานภาพโสด คิดเป็นร้อยละ 51.5 ระดับการศึกษาปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 66.2 ประกอบอาชีพลูกจ้าง/ พนักงานบริษัท คิดเป็นร้อยละ 37.5

ประเด็นที่ 2 ผลการวิเคราะห์การรับรู้ของประชาชนเกี่ยวกับสิทธิของผู้เสียหายในคดีอาญา พื้นที่ตำบลบึงยี่โถ อำเภอดุสิต จังหวัดปทุมธานี

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลค่าระดับคะแนนเฉลี่ยของการรับรู้ของประชาชนเกี่ยวกับสิทธิของผู้เสียหายในคดีอาญา พื้นที่ตำบลบึงยี่โถ อำเภอดุสิต จังหวัดปทุมธานี โดยภาพรวม

(n=400)

การรับรู้ของประชาชนเกี่ยวกับสิทธิของผู้เสียหายในคดีอาญา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการรับรู้	ลำดับ
1. ด้านสิทธิในการร้องทุกข์ให้มีการดำเนินคดีกับผู้กระทำผิด	3.50	1.01	มาก	1
2. ด้านสิทธิที่จะฟ้องคดีอาญาด้วยตนเอง	3.35	1.02	ปานกลาง	2
3. ด้านสิทธิในการร้องขอเข้าเป็นโจทก์ร่วมกับพนักงานอัยการ	2.40	1.14	น้อย	6
4. ด้านสิทธิเรียกร้องให้ชดเชยค่าเสียหายทางแพ่ง	2.59	1.10	น้อย	4
5. ด้านสิทธิคัดค้านการปล่อยตัวชั่วคราวของผู้ต้องหาหรือจำเลย	2.55	1.14	น้อย	5
6. ด้านสิทธิในการระงับคดี	2.81	1.00	ปานกลาง	3
ค่าเฉลี่ยรวม	2.90	0.85	ปานกลาง	

จากตารางที่ 1 พบว่า การรับรู้ของประชาชนเกี่ยวกับสิทธิของผู้เสียหายในคดีอาญา ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.90$, S.D. = 0.85) และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า การรับรู้เกี่ยวกับสิทธิของผู้เสียหายในคดีอาญาลำดับแรกอยู่ในระดับมาก คือ ด้านสิทธิในการร้องทุกข์ให้มีการดำเนินคดีกับผู้กระทำผิด ($\bar{X} = 3.50$,

S.D. = 1.01) รองลงมาอยู่ในระดับปานกลาง คือ ด้านสิทธิที่จะฟ้องคดีอาญาด้วยตนเอง ($\bar{X}$ = 3.35, S.D. = 1.02) ด้านสิทธิในการระงับคดี ($\bar{X}$ = 2.81, S.D. = 1.00) ระดับน้อย คือ ด้านสิทธิเรียกร้องให้ชดเชยค่าเสียหายทางแพ่ง ($\bar{X}$ = 2.59, S.D. = 1.10) ด้านสิทธิคัดค้านการปล่อยตัวชั่วคราวของผู้ต้องหาหรือจำเลย ($\bar{X}$ = 2.55, S.D. = 1.14) และด้านสิทธิในการร้องขอเข้าเป็นโจทก์ร่วมกับพนักงานอัยการ ($\bar{X}$ = 2.40, S.D. = 1.14)

ประเด็นที่ 3 ผลการเปรียบเทียบการรับรู้ของประชาชนเกี่ยวกับสิทธิของผู้เสียหายในคดีอาญา จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

ตารางที่ 231 สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน

(n = 400)

ตัวแปรอิสระ	ค่าสถิติ		ผลการทดสอบสมมติฐาน	
	ค่าที (t)	ค่าเอฟ (F)	เป็นไปตามสมมติฐาน	ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน
เพศ	5.77**	=	✓	
อายุ		6.735**	✓	
สถานภาพการสมรส		2.096		✓
ระดับการศึกษา		9.871**	✓	
การประกอบอาชีพ		8.829**	✓	

จัดรูปแบบแล้ว: ฟอนต์: (คำเริ่มต้น) TH SarabunPSK, 16 pt, ฟอนต์ภาษาที่ضمنข้อ: TH SarabunPSK, 16 pt, (เอเซีย) จีนตัวยอ (จีนแผ่นดินใหญ่)

จากตารางที่ 2 ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า การรับรู้ของประชาชนเกี่ยวกับสิทธิของผู้เสียหายในคดีอาญาแตกต่างกันเมื่อปัจจัยส่วนบุคคลแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาแยกปัจจัยส่วนบุคคลแต่ละตัวแปร พบว่า การรับรู้ของประชาชนเกี่ยวกับสิทธิของผู้เสียหายในคดีอาญาแตกต่างกันเมื่อเพศ อายุ ระดับการศึกษา และการประกอบอาชีพ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน ส่วนการรับรู้ของประชาชนเกี่ยวกับสิทธิของผู้เสียหายในคดีอาญาไม่แตกต่างกันเมื่อสถานภาพสมรส แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐาน

เมื่อเปรียบเทียบการรับรู้ของประชาชนเกี่ยวกับสิทธิของผู้เสียหายในคดีอาญา กับเพศ อายุ ระดับการศึกษา และการประกอบอาชีพ พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงได้มีการทดสอบเป็นรายคู่โดยใช้วิธีของ LSD ดังนี้

1. เพศ

เพศที่แตกต่างกันทำให้การรับรู้ของประชาชนเกี่ยวกับสิทธิของผู้เสียหายในคดีอาญาในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยพบว่าเพศชาย ($\bar{X} = 3.15$, S.D. = 0.92) มีการรับรู้เกี่ยวกับสิทธิของผู้เสียหายในคดีอาญาสูงกว่าเพศหญิง ($\bar{X} = 2.67$, S.D. = 0.72)

2. อายุ

อายุที่แตกต่างกันทำให้การรับรู้ของประชาชนเกี่ยวกับสิทธิของผู้เสียหายในคดีอาญาในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงได้มีการทดสอบเป็นรายคู่โดยใช้วิธีของ LSD พบว่า กลุ่มอายุ 20-30 ปี ($\bar{X} = 2.84$) มีการรับรู้ต่ำกว่ากลุ่มอายุ 51 ปีขึ้นไป ($\bar{X} = 3.16$) กลุ่มอายุ 31-40 ปี ($\bar{X} = 2.80$) มีการรับรู้ต่ำกว่ากลุ่มอายุ 51 ปีขึ้นไป ($\bar{X} = 3.16$) ขณะที่กลุ่มอายุ 41-50 ปี ($\bar{X} = 2.67$) มีการรับรู้ต่ำกว่ากลุ่มอายุ 51 ปีขึ้นไป ($\bar{X} = 3.16$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนการเปรียบเทียบในคู่อื่นๆ ไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

3. ระดับการศึกษา

ระดับการศึกษาที่แตกต่างกันทำให้การรับรู้ของประชาชนเกี่ยวกับสิทธิของผู้เสียหายในคดีอาญาในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงได้มีการทดสอบเป็นรายคู่โดยใช้วิธีของ LSD พบว่า กลุ่มที่มีการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี ($\bar{X} = 2.59$) มีการรับรู้ต่ำกว่ากลุ่มที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี ($\bar{X} = 2.95$) และกลุ่มที่มีการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี ($\bar{X} = 3.20$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ขณะที่การเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีกับสูงกว่าปริญญาตรี ไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

4. การประกอบอาชีพ

การประกอบอาชีพที่แตกต่างกันทำให้การรับรู้ของประชาชนเกี่ยวกับสิทธิของผู้เสียหายในคดีอาญาในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงได้มีการทดสอบเป็นรายคู่โดยใช้วิธีของ LSD พบว่า กลุ่มที่ประกอบอาชีพพนักงานรัฐวิสาหกิจ/ข้าราชการ ($\bar{X} = 3.33$) มีการรับรู้สูงกว่ากลุ่มที่ประกอบอาชีพค้าขาย/อาชีพอิสระ ($\bar{X} = 2.62$) กลุ่มที่ประกอบอาชีพรับจ้าง ($\bar{X} = 2.69$) และกลุ่มที่ประกอบอาชีพลูกจ้าง/พนักงานบริษัท ($\bar{X} = 2.77$) และกลุ่มอื่น ๆ ($\bar{X} = 2.95$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนการเปรียบเทียบในคู่อื่น ๆ ไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลสามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

โค้ดเขตข้อมูลที่ถูกเปลี่ยนแปลง

โค้ดเขตข้อมูลที่ถูกเปลี่ยนแปลง

โค้ดเขตข้อมูลที่ถูกเปลี่ยนแปลง

โค้ดเขตข้อมูลที่ถูกเปลี่ยนแปลง

โค้ดเขตข้อมูลที่ถูกเปลี่ยนแปลง

โค้ดเขตข้อมูลที่ถูกเปลี่ยนแปลง

โค้ดเขตข้อมูลที่ถูกเปลี่ยนแปลง

โค้ดเขตข้อมูลที่ถูกเปลี่ยนแปลง

โค้ดเขตข้อมูลที่ถูกเปลี่ยนแปลง

โค้ดเขตข้อมูลที่ถูกเปลี่ยนแปลง

โค้ดเขตข้อมูลที่ถูกเปลี่ยนแปลง

โค้ดเขตข้อมูลที่ถูกเปลี่ยนแปลง

โค้ดเขตข้อมูลที่ถูกเปลี่ยนแปลง

โค้ดเขตข้อมูลที่ถูกเปลี่ยนแปลง

1. การรับรู้ของประชาชนเกี่ยวกับสิทธิของผู้เสียหายในคดีอาญา พื้นที่ตำบลบึงยี่โถ อำเภอรัญบุรี จังหวัดปทุมธานี ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง พบว่า สิทธิที่ประชาชนมีการรับรู้มากเป็นอันดับแรกคือ คือ สิทธิในการร้องทุกข์ให้มีการดำเนินคดีกับผู้กระทำผิด ซึ่งเป็นพื้นฐานที่คนส่วนใหญ่ทราบดีอยู่แล้ว เนื่องจากเป็นขั้นตอนแรกและเป็นการบ่งชี้การเกิดขึ้นบ่อยที่สุดในการเผชิญหน้ากับคดีอาญา รองลงมาอยู่ในระดับปานกลาง คือ สิทธิที่จะฟ้องคดีอาญาด้วยตนเอง และสิทธิในการระงับคดี ส่วนสิทธิที่ประชาชนรับรู้มีน้อยมี 3 ด้านคือ สิทธิเรียกร้องให้ชดเชยค่าเสียหายทางแพ่ง สิทธิคัดค้านการปล่อยตัวชั่วคราวของผู้ต้องหาหรือจำเลย และสิทธิในการร้องขอเข้าเป็นโจทก์ร่วมกับพนักงานอัยการ เนื่องจากสิทธิเหล่านี้เป็นเรื่องที่มีความซับซ้อนและต้องอาศัยความรู้ทางกฎหมายเฉพาะทาง ประชาชนทั่วไปอาจไม่เคยได้ยิน เข้าถึง หรือเข้าใจขั้นตอนการใช้สิทธิเหล่านี้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พีร์ พวงมะลิ (2560) ซึ่งทำการศึกษาเรื่อง ทักษะคดีและการรับรู้ของประชาชนต่อกฎหมาย เกี่ยวกับการปล่อยชั่วคราว ผลการศึกษาพบว่า การรับรู้ของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครต่อกฎหมายเกี่ยวกับการปล่อยชั่วคราว โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.34$, $S.D. = 0.85$) นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ แสงเทียนน้อย คะสา (2564) ซึ่งได้ทำการศึกษาเรื่อง การคุ้มครองสิทธิของผู้เสียหายในคดีอาญา : ศึกษาการแจ้งข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินคดีอาญา ผลการวิจัยพบว่า ประเทศไทยยังขาดบทบัญญัติทางกฎหมายที่ให้อำนาจเจ้าหน้าที่ในการแจ้งข้อมูลและความคืบหน้าในคดีอาญาให้แก่ผู้เสียหายอย่างครอบคลุม ทำให้ผู้เสียหายไม่ทราบสิทธิของตนเอง ซึ่งแตกต่างจากกฎหมายของต่างประเทศที่บัญญัติหลักการและเงื่อนไขไว้อย่างชัดเจน ทำให้มีการทราบสิทธิและคุ้มครองสิทธิอย่างมีประสิทธิภาพมากกว่า

2. เพศที่แตกต่างกันทำให้การรับรู้ของประชาชนเกี่ยวกับสิทธิของผู้เสียหายในคดีอาญาแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 พบว่า เพศชายมีการรับรู้เกี่ยวกับสิทธิของผู้เสียหายในคดีอาญาสูงกว่าเพศหญิง เนื่องจากมีโอกาสเข้าถึงข้อมูลข่าวสารและประสบการณ์ทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายมากกว่าซึ่งไม่สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สมศักดิ์ อัจจุกุล และสานิต ศิริวิศิษฐ์กุล (2565) ซึ่งทำการศึกษาเรื่อง การรับรู้สิทธิของผู้เสียหายในคดีอาญาของนักศึกษา ระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ พบว่า เพศไม่มีความสัมพันธ์กับการรับรู้สิทธิของผู้เสียหายในคดีอาญา

3. อายุที่แตกต่างกันทำให้การรับรู้ของประชาชนเกี่ยวกับสิทธิของผู้เสียหายในคดีอาญาแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 พบว่า ประชาชนที่มีอายุน้อยกว่ามีการรับรู้สิทธิมีน้อยกว่า เมื่อเปรียบเทียบกับประชาชนที่มีอายุมากกว่า ซึ่งมีประสบการณ์ชีวิตและความสนใจต่อกฎหมายมากกว่า ส่งผลให้สามารถทำความเข้าใจและเข้าถึงข้อมูลเกี่ยวกับสิทธิได้มากกว่า ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ พีร์ พวงมะลิ (2560) ซึ่งได้ทำการศึกษาเรื่อง ทักษะคดีและการรับรู้ของประชาชนต่อกฎหมาย เกี่ยวกับการปล่อยชั่วคราว พบว่า อายุที่ต่างกันมีการรับรู้กฎหมายเกี่ยวกับการปล่อยชั่วคราวแตกต่างกัน

4. สถานภาพการสมรสที่แตกต่างกันทำให้การรับรู้ของประชาชนเกี่ยวกับสิทธิของผู้เสียหายในคดีอาญาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 พบว่า ประชาชนที่สมรสแล้วมีการรับรู้มากกว่ากลุ่มที่โสด เนื่องจากมักมีภาระครอบครัว และความรับผิดชอบทางสังคมมากกว่า จึงให้ความสำคัญกับการเรียนรู้สิทธิและการปกป้องตัวเอง รวมถึงการปกป้องสมาชิกในครอบครัว

5. ระดับการศึกษาที่แตกต่างกันทำให้การรับรู้ของประชาชนเกี่ยวกับสิทธิของผู้เสียหายในคดีอาญาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 พบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาสูงมีการรับรู้สิทธิในคดีอาญามากกว่าประชาชนที่มีการศึกษาดำกว่า เนื่องจากการศึกษาเป็นปัจจัยส่งเสริมการเข้าถึงข้อมูล ความเข้าใจในกฎหมาย และการตีความสิทธิของตนเองได้อย่างถูกต้อง

6. การประกอบอาชีพที่แตกต่างกันทำให้การรับรู้ของประชาชนเกี่ยวกับสิทธิของผู้เสียหายในคดีอาญาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 พบว่า กลุ่มที่ประกอบอาชีพพนักงานรัฐวิสาหกิจ/ข้าราชการ มีการรับรู้สูงกว่ากลุ่มที่ประกอบอาชีพอื่น ส่วนกลุ่มที่ประกอบอาชีพค้าขาย/ อาชีพอิสระ มีการรับรู้สูงกว่ากลุ่มที่ประกอบอาชีพอื่น เนื่องจากลักษณะงานเอื้อให้ได้รับข้อมูล ความรู้ หรือประสบการณ์เกี่ยวกับสิทธิทางกฎหมายมากกว่า ขณะที่บางอาชีพมีข้อจำกัดด้านเวลาและโอกาสในการเข้าถึงข้อมูล ทำให้ระดับการรับรู้สิทธิต่ำกว่า

ข้อเสนอแนะการวิจัย(Research Suggestions)

ผลการวิจัยพบว่า ระดับการรับรู้ของประชาชนเกี่ยวกับสิทธิของผู้เสียหายในคดีอาญาอยู่ในระดับปานกลาง และมีความแตกต่างกันตามปัจจัยส่วนบุคคล (เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ) ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักงานยุติธรรมจังหวัด สถานีตำรวจ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ควรดำเนินการเผยแพร่ข้อมูลสิทธิอย่างสม่ำเสมอ โดยเน้นการใช้สื่อที่เข้าถึงง่าย เช่น สื่อดิจิทัล แผ่นพับ และจัดกิจกรรมเชิงรุกในชุมชน เพื่อยกระดับความรู้ความเข้าใจ นอกจากนี้ ควรปรับปรุงมาตรการส่งเสริมให้มีความหลากหลายและสอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมายที่มีระดับการรับรู้ต่ำ เพื่อลดความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงสิทธิทางกฎหมาย

งานวิจัยต่อไปควรขยายผลและเจาะลึกการรับรู้สิทธิในคดีอาญาของประชาชนอย่างเป็นระบบ โดยมีแนวทาง 3 ประเด็นหลัก คือ

1. การวิจัยเชิงทดลอง เพื่อประเมินประสิทธิผลโดยตรงของมาตรการส่งเสริมการรับรู้ เช่น การเปรียบเทียบผลก่อนและหลังการให้ความรู้สิทธิในหลักสูตรการศึกษา และควรมีการเปรียบเทียบประสิทธิผลของมาตรการส่งเสริมการรับรู้ที่ใช้ในพื้นที่/บริบทที่แตกต่างกัน
2. การวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อทำความเข้าใจเชิงลึกผ่านการสัมภาษณ์ผู้มีประสบการณ์หลากหลาย รวมถึงผู้เคยเป็นคู่กรณีและบุคลากรทางกฎหมาย เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยทางสังคมและวัฒนธรรมที่เป็นอุปสรรคต่อการเข้าถึงสิทธิ
3. การวิจัยเชิงสำรวจขนาดใหญ่ระดับประเทศ เพื่อวัดระดับการรับรู้สิทธิทางกฎหมายของประชากรทั่วประเทศ และสร้างฐานข้อมูลเชิงสถิติสำหรับระบุกลุ่มประชากรที่มีความรู้ต่ำกว่าเกณฑ์อย่างแม่นยำ

เอกสารอ้างอิง(References)

เชมจุฑา สุวรรณจินดา. (2540). *กระบวนการยุติธรรมทางอาญากับการคุ้มครองสิทธิเด็กผู้เสียหายในคดีความผิดทางเพศ*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต.มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

- จุฑามาศ สิทธิขวา. (2542). *ความต้องการรับรู้ข่าวสารของผู้บริหาร อาจารย์ข้าราชการ จากงานประชาสัมพันธ์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- พิมพ์ณัช สิงห์สุวรรณ และคณะ. (2557). *การรับรู้สิทธิของผู้เสียหายในคดีอาญา ของประชาชนในเขตอำเภอเมืองจังหวัดจันทบุรี*. รายงานวิจัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- วีระศักดิ์ แสงสารพันธ์. (2544). *ผู้เสียหายในคดีอาญา การศึกษาสิทธิและการคุ้มครองสิทธิของผู้เสียหายในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาของไทย*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- แสงเทียนน้อย คะสา (2564). *การคุ้มครองสิทธิของผู้เสียหายในคดีอาญา : ศึกษาการแจ้งข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินคดีอาญา*. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต, คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- สมศักดิ์ อัจจุกุล, และสานิต ศิริวิศิษฐ์กุล. (2565). “การรับรู้สิทธิของผู้เสียหายในคดีอาญาของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ”. วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ.
- Duncan, K. (1980). Toward an Historical Understanding of Legal Consciousness: the Case of Classical Legal Thought in America, 1850-1940. *Research in Law and Sociology*, 3 (1980).
- Hertogh, Marc. (2004). A European Conception of Legal Consciousness: Rediscovering Eugen Ehrlich. *Journal of Law and Society*, 31 (2004).